

Werkkaart Kinderen in de knel tijdens de coronacrisis

Kwetsbare gezinnen – scholen aan zet

Kinderen in de knel, waaronder KOPP (Kinderen van Ouders met Psychische Problematiek) en KOV (Kinderen van Ouders met Verslavingsproblematiek)

Verplicht thuis, is voor ieder gezin een uitdaging. Continu samen zonder afleiding van school, werk en sport kan zorgen voor stressvolle situaties. Ook het combineren van de nieuwe rol als leerkracht en andere verplichtingen is niet altijd eenvoudig. En dan vallen ook de mogelijkheden tot opvang weg zoals BSO, oma, oppas. Er zijn echter ook gezinnen waarvoor deze uitdaging te groot is. De gezinssituatie is vaak al ingewikkeld vanwege diverse problemen (bijvoorbeeld psychische of verslavingsproblemen van de ouder(s), armoede, financiële, relatie- of woonproblemen.) Door stress, angst en overbelasting door deze nieuwe situatie kunnen acute problemen in gezinnen ontstaan.

De kinderen komen in de knel. Gedurende de coronamaatregelen, vallen de contactmomenten met vertrouwenspersonen soms weg. Er is geen moment meer om stoom af te blazen, geen overzicht om zaken op een rij te krijgen, weinig steun en support. Dit brengt het risico op escalatie met zich mee.

Kortom: aandacht voor deze kwetsbare gezinnen in crisistijd is heel hard nodig.

Scholen aan zet

De leerkrachten en intern begeleiders van scholen begeleiden vaak al enkele kinderen en/of gezinnen meer intensief vanwege een onrustige thuissituatie. Juist de leerkrachten en scholen hebben vaak goed zicht op welke kinderen en gezinnen kwetsbaar zijn. De leerkrachten zijn daarom juist in deze coronacrisis heel belangrijk om deze kwetsbare kinderen in beeld te krijgen en houden!

Veel scholen worstelen nu ook met de kinderen bij wie het niet blijkt te lukken om ze aan te laten haken bij het thuisonderwijs. Ook deze kinderen moeten gezien worden als een risicogroep.

Het kan zo zijn dat het thuisonderwijs te veel vraagt van de ouders. Deze nieuwe taak vergt planning en onderwijsondersteuning, waarvoor niet iedereen in de wieg is gelegd. Misschien is de

combinatie met werk lastig, is het een alleenstaande ouder, is er sprake van armoede of stress rond financiën, zijn er zieken in het gezin of in de naaste familie, laaggeletterdheid of anderstaligheid van de ouder(s) maar er kan ook meer aan de hand zijn.

Deze kwetsbare kinderen moeten worden beschermd, enerzijds tegen een onderwijsachterstand, maar anderzijds om te voorkomen dat de problemen van de ouders de kinderen boven het hoofd gaan groeien. Deze kinderen zijn gebaat bij extra steun en aandacht.

Wat kan je doen?

- Zorg binnen je school dat jullie duidelijke afspraken hebben over de (kwetsbare) kinderen bij wie het niet goed lukt om aan te haken bij het thuisonderwijs. Zoek contact met deze kinderen en hun ouders en maak concrete afspraken.
- Kijk samen met collega's of zij de problemen ook signaleren bij eventuele andere kinderen uit het gezin. Maak samen een plan om de gezinnen te ondersteunen.
- Plan extra contactmomenten met de ouders en kinderen in, bijvoorbeeld door videobellen. Neem de tijd voor deze momenten zodat je ook de diepte in kan gaan. Luister en kijk tussen de regels door om het gevoel te krijgen wat er speelt en wat er nodig is.
- Maak tijdens de contactmomenten duidelijke, haalbare afspraken:
 - Wanneer is het volgende contact;
 - Wat gaat wel lukken;
 - Welke ondersteuning van buiten is er nodig;
 - En wie kan deze bieden. (dit hoeft geen hulpverlener te zijn, maar kan wel)
- Anoniem bellen naar Veilig thuis (0800-2000) voor een adviesgesprek.
- Als de problemen te groot lijken te worden, biedt aan om samen externe hulp te zoeken.

Wat is belangrijk om te vragen?

- Breng de behoefte in kaart: informeer bij ouders waar ze moeite mee hebben en stel diezelfde vraag aan de kinderen. Stel ook de vraag wat er nodig is.
- Informeer of er iemand is vanuit het informele netwerk (een buddy) die kan helpen in de huidige situatie (iemand waarbij het kind zich vertrouwd voelt. Bijvoorbeeld een (ouder van) een vriendje waar het kind regelmatig mee de hond kan uitlaten (en kan praten).
- Maak als school kennis met deze buddy. Ga in gesprek met ouders, kind en buddy over hoe deze buddy er voor het kind kan zijn. Maak afspraken zoals bijvoorbeeld dagelijks een (privé)beeldbelgesprek met het kind om vinger aan de pols te houden. Dit helpt om de situatie in huis in te voelen en heeft een signaleringsfunctie.
- Vraag na of er praktische ondersteuning nodig is voor bijv. laptop, WiFi verbinding etc. Ouders kunnen moeite hebben om aan te geven dat ze het financieel niet redden. Ga daar sensitief mee om. Er zijn veel financiële regelingen voor mensen in armoede met kinderen.

Wat is belangrijk voor ouders om te weten?

- Deel met de ouders dat deze unieke situatie voor veel gezinnen extra spanning met zich mee brengt. De situatie zorgt voor nieuwe problemen, daar hebben zij geen schuld aan.
- Informeer ouders over de mogelijkheid via gemeente gebruik te maken van kinderopvang (kwetsbare gezinnen mogen ook gebruik maken van kinderopvang voor vitale beroepen) of de mogelijkheid dat de kinderen toch naar school kunnen.
- Informeer ouders waar zij extra steun of een luisterend oor kunnen vinden (zie website NJI bij belangrijke links).
- Informeer kinderen over mogelijkheden om extra contact op te nemen met school, met de Kindertelefoon, met Veilig thuis of andere mogelijkheden om hun zorgen te uiten.
- Zoek uit welke middelen uw gemeente inzet om deze gezinnen te ondersteunen. Dit verschilt per gemeente en zorg voor ondersteuning bij deze aanvraag.

Aanhoudende ernstige zorgen?

Heb je als docent aanhoudende en ernstige zorgen, dan is het melden bij Veilig Thuis noodzakelijk. Op de website van [Veilig thuis](#) is terug te vinden hoe deze stappen gezet moeten worden. Graag verwijzen we hiervoor ook de naar de werkkaart '[hoe ga je om met KOPP/KOV op school](#)'. In acute situaties schakel je direct 112 in.

Belangrijke links

- <https://labyrint-in-perspectief.nl/> Labyrint in Perspectief zet zich in voor familie en vrienden van mensen met psychische of psychiatrische problemen. Ook voor hen die doordat ze overbelast raken, zelf ook hulpvrager worden of dreigen te worden.
- <https://vng.nl/artikelen/vragen-en-antwoorden-corona-sociaal-domein#Noodopvang> Op deze pagina staan antwoorden op vragen over o.a. opvang kwetsbare kinderen.
- <https://mindplatform.nl/over-mind-platform/organisatie/landelijke-lidorganisaties> Via de website van MIND landelijk platform psychische gezondheid zijn meer landelijk cliënten en naastenorganisaties te vinden.
- <https://wijzijnmind.nl/atlas> In de MIND-Atlas staan ook regionale organisaties en ouderplatforms.
- <https://wijzijnmind/corona> Op deze website van MIND zijn tips en nuttige links te vinden.
- Bij [MIND Korrelatie](#) kunnen in deze coronacrisis ook alle leden van gezinnen in de knel terecht op elke werkdag tussen 9.00 en 22.00 voor hulp en advies, via telefoon (0900-1450 gratis), chat, WhatsApp en mail.
- <https://www.nji.nl/nl/coronavirus/Ouders/Een-luisterend-oor-voor-jou-als-ouder> Het kan zijn dat je als ouder iemand nodig hebt. Even sparren, een luisterend oor of stoom afblazen. Op deze pagina vind je op alfabetische volgorde een overzicht van organisaties die voor jou klaarstaan, zodat jij weet met welke vraag je waar terecht kunt.
- <https://www.trimbos.nl/kennis/corona/jeugd-en-het-nieuwe-coronavirus> Informatie en tips over voor KOPP KOV professionals, kinderen, ouders en naasten.